

✦ خبر اول

درگذشت نویسنده و مترجم ادبیات کودک

مهین خلیلی استاد دانشگاه و مترجم ادبیات کودک و از بنیان‌گذاران شورای کتاب کودک در هشتادوشش سالگی از دنیا رفت. نوش آفرین انصاری درباره مهین خلیلی به ایسنا گفت: «از سال‌های ۱۳۴۰ با خانم میرهادی و کودکستان فرهاد ارتباط داشتم و به همین دلیل از مهین خلیلی دعوت می‌شود تا از بنیان‌گذاران شورای کتاب کودک، خلیلی بیشتر درگیر کارهای دانشگاه بود اما درواور فعالیت‌های شورا را پیگیری می‌کرد. همسرش کیکاووس جهان‌داری مترجم برجسته‌زبان آلمانی بود. خلیلی افسوس داشت که نمی‌تواند مدام در شورای کتاب باشد و همیشه دوست داشت در گروه بررسی حضور داشته باشد. او بی‌نهایت آدم دلسوز و خیرخواهی بود. آخرین بار پنجم شهریور سال گذشته در مراسمی که برای چهلمین سال دبیری من در شورا و هشتادمین تولدم بود، او را دیدم و کرونا باعث شد که چند وقتی یکدیگر را نبینیم.» مهین خلیلی در هشتادوشش سالگی و بر اثر کھولت سن درگذشت. «شاهزاده خاتم و نخود دوستان‌های دیگر»، «آرتور شاه و بهادران میزگرد» از جمله آثار اوست. □

⊖ منهای سینما

● نشر آماره نمایشنامه «چند سال پیش» نوشته کههد تاراج را با تمرکز بر روایت بخشی از خاطرات مشترک ایرانیان در تاریخ معاصر به زودی به چاپ می‌رساند. «چند سال پیش» به اتفاقاتی از قبیل سیل تجربیش، ارتحال امام خمینی (ره)، حادثه پلاسکو، بازی ایران-استرالیا، سقوط هواپیمای تهران-مشهد و زلزله رودبار و منجیل می‌پردازد. پیش از این نمایشنامه‌های «نظام آباد»، «سوگواری قبل از مصیبت»، «واجوبه» و «غلامرضا لیخندی» از کههد تاراج به چاپ رسیده بود. □

● «دانشنامه اسباب‌بازی‌های طهران قدیم» اثر زردشت هوشش بازنشر شد. در معرفی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از این کتاب آمده است: «این کتاب پژوهشی در دو بخش به معرفی اسباب‌بازی‌های قدیمی استان تهران می‌پردازد. در بخش کلیات، مخاطبان با تعریف بازی، اسباب‌بازی، تاریخچه اسباب‌بازی در ایران و جهان‌آشنایی شوند و در بخش دوم شناسنامه اسباب‌بازی‌های قدیمی استان تهران پیش‌روی آنهاست.» □

● شبکه نمایش از امروز بیست‌وهشتم تیر، آثار انیو موریکنه آهنگساز مطرح را مرور می‌کند؛ فیلم‌هایی سینمایی با موسیقی این آهنگساز مطرح در کس مورر آثار از شبه تا جمعه ساعت ۲۱ به ترتیب «حرقه‌ای»، «روزی روزگاری در غرب»، «تسخیرناپذیران»، «نبرد الجزایر»، «ارتش ۵ نفره»، «دسته سیسیلی‌ها» و «خوب‌بدر، زشت» هستند. □

● تئفلیکس قصه‌دار تافلیم‌بلندی برمنی‌زندگی و قایقرانی جسیکا و اتسون بسازد این فیلم با اقتباس از کتاب «روح واقعی» به کارگردانی سارا اسپیلان ساخته خواهد شد. اتسون جوان‌ترین فرد جهان است که به یک سفر ماجراجویانه دور دنیا به صورت انفرادی با قایق رفت. او این سفر را بدون توقف و کمک در سال ۲۰۰۹ انجام داد و ۲۱۰ روز وی یک قایق ۱۰ متری در دریای بود. □

✍ روی خط سینما

● ژان پیر و لوک داردن فیلمسازان بلژیکی جایزه لومیر افتخاری ۲۰۲۰ را در جشنواره لومیر فرانسه دریافت خواهند کرد. این جشنواره که هر سال پاییز در لیون فرانسه برگزار می‌شود به تجلیل از استادان سینما و فیلم‌های کلاسیک می‌پردازد. سال پیش این جایزه به فرانسیس فورد کاپولا اهدا شد تا به جین فوندا، ونوگ کار-وای، مارتین اسکورسیزی، پپرو آلمادور، کلینت ایستوود، و کونتین تارتانتینو بپیوندد که قبلا این جایزه را دریافت کرده بودند. □

● کیت وینسلت بازیگر برنده اسکار پانزدهم سپتامبر (بیست‌وپنجم شهریور) با دریافت جایزه تجلیل از یک بازیگر در جشنواره فیلم تورنتو ۲۰۲۰ تجلیل می‌شود. جوانا ویسنته، مدیر اجرایی و یکی از روسای جشنواره فیلم تورنتو از تأثیرگذاری این بازیگر و تداوم کار اقناع‌کننده‌اش که موجب جذابیت، سرگرمی و الهام بخشیدن به مخاطبان و بازیگران می‌شود، به‌عنوان دلیلی برای اهدای این جایزه به این بازیگر یاد کرد. □

● جشنواره بین‌المللی فیلم شانگهای به صورت رسمی اعلام کرده که از بیست‌وپنجم جولای تا دوم آگوست برگزار خواهد شد و سینماهای نزدیک آن شروع به کار می‌کنند. این جشنواره قرار بود از سیزدهم تا بیست‌ودوم ژوئن برگزار شود اما اوایل خرداد ماه مقامات اعلام کردند که به صورت نامحدود برگزار آن به تعویق می‌افتد. شروع به کار مجدد سینماهای چین به‌نظر می‌رسد برای اعتباربخشیدن بیشتر به این رویداد سینمایی است. گفته شده این جشنواره تأییدیه رسمی را از اوایل ماه پیش دریافت کرده، اما تاکنون آن را اعلام نکرده بود. □

□ دیالوگ

یوسف قوچق، نویسنده: «دوستانی که تازه در عرصه نوشتن کتاب شروع به کار کرده‌اند، مقداری در کارهایشان پرحرفی می‌کنند و دلیل آن را نمی‌دانم. آنها مخاطب را خیلی ساده گرفته‌اند و طول و تفصیل زیادی در کارهایشان وجود دارد. کارهایشان عمیق نیست و بیشتر شرح‌ماوقع است. داستان فقط شرح‌ماوقع نیست بلکه چیزهای بسیاری وجود دارد که داستان را داستان می‌کند؛ از جمله نثر خوب، مفاهیم عمیق تربیتی، اخلاقی و مسائل انسانی. قصه‌نویس باید اینها را در ترو بیود قصه‌اش مطرح کند و مخاطب لذت کشف‌بدهد.» □

مسعود ربانی، تهیه‌کننده سینما: «در ابتدا دو فیلم خوب از دو فیلمساز خوب به صورت آنلاین اکران شد، درحالی که باید این استقبال تداوم می‌یافت و رشد اکران با فیلم‌های دیگر رقم می‌خورد، به دلیل کمبود تبلیغات و نبود توجه به اکران سایر فیلم‌ها اتفاق خوبی رخ نداد. از سوی دیگر با بازگشایی سالن‌های سینما این بخش بیشتر متضرر شد، درحالی که می‌توانست به‌عنوان سرمایه‌ای برای تقویت سینما مطرح شود. سینماهای نزدیک به بزرگ‌شایی داشتند، اما از آنجایی که مردم به لحاظ روانی خیلی آماده نیستند، بنابراین از آن فیلم‌های کم‌تر استقبال شد و خودبه‌خود آن دو فیلم نیز متضرر شدند. بحث قاچاق فیلم نیز روی کم‌شدن اقبال اکران آنلاین تأثیرگذار بوده است. روز اول اکران آنلاین فیلم «خروج»، بسیار مطمئن‌گفتند قاچاق فیلم صورت نمی‌گیرد، اما طی دوروز این اتفاق رقم خورد و معلوم شد همچنان چهار مشکل هستیم و هنوز زیرساخت‌ها درست نشده و برای فیلم‌های دیگر نیز این اتفاق در کم‌تر از یک روز رخ داد.» □

جایزه فنی برای یک فیلم ایرانی

شهروندایک فیلمبردار ایرانی جایزه «استعداد‌های جوان» بیست‌وچهارمین دوره فستیوال فانتازیا را برد. این فستیوال که به فیلم‌های فانتزی، ترسناک، رزمی و علمی-تخیلی می‌پردازد، در این دوره جایزه اول بخش استعداد‌های خود را به حمیدرضا کلامی مدیر فیلمبرداری فیلم «کابوس چشم‌هایت» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی فرانک آرین اهدا کرد. به گزارش سایت اصلی جشنواره فانتازیا، جایزه فیلمبرداری «کابوس چشم‌هایت» به دلیل «منحصربه‌فرد بودن تصاویر این فیلم و ثبت تصاویر بکر و پرتنش در روایت یک داستان واقع‌گرا» از لنز دوربین حمیدرضا کلامی به این فیلم تعلق گرفته است. «کابوس چشم‌هایت» که مسائل و مصائب یک کولبر گرد را روایت می‌کند، در آستانه مرگی دشوار در نیمه‌شبی یخبندان در مرز کابوس‌های زندگی‌اش پیش چشمش جان می‌گیرد؛ همچنین برنده جایزه سوم «استعداد آینده» برای فرانک آرین و جایزه ویژه فنی برای حمیدرضا کلامی نیز شده است. این فیلمبردار پیش از این برای فیلمبرداری فیلم «بودن و نبودن؛ مسأله این است» ساخته امیر اسکندری نیز مورد تحسین قرار گرفته بود. گفتنی است که فستیوال سینمایی فانتازیا که از سال ۱۹۹۶ هم‌ساله در اواخر ماه ژوئن در موتورل کانادا برگزار می‌شود، در این دوره به صورت آنلاین برگزار شد. □

شطرنج‌باز محمدرضا اصلائی در بخش کلاسیک‌های کن

جشنواره فیلم کن اسامی فیلم‌های بخش کلاسیک خود را اعلام کرد که فیلم سینمایی «شطرنج‌باز» ساخته محمدرضا اصلائی نیز در میان فیلم‌های انتخابی دیده می‌شود. این بخش شامل ۳۵ فیلم بلند و ۷ فیلم مستند است که به علت عدم برگزاری جشنواره کن در دو رویداد دیگر، جشنواره لومیر در لیون (۱۹ تا ۲۲ تیر/ ۱۰ مهر تا ۱۳ اکتبر) و جشنواره رویدادهای سینمایی کن (۲۴ تا ۲۷ تیر/ ۲۳ تا ۲۶ نوامبر) به نمایش درخواهند آمد. فیلم‌های «در حال و هوای عشق» ساخته ونگ کار و «مرگ دوستی» ساخته پیتر وولن نظریه‌پرداز معروف سینما، «استمال‌هایت» را بیرون بیار، ساخته برتران بلیه، «پایان کو» ساخته لیئو برکا و چند فیلم دیگر در این بخش حضور دارند. بنیاد فیلم مارتین اسکورسیزی هم که امسال سی‌امین سال تأسیس خود را جشن گرفته، با فیلم‌های «آکازونده» ساخته پیر پائولو پاژولینی و «شطرنج‌باز» ساخته محمدرضا اصلائی که امسال این دو فیلم را بازسازی کرده‌اند، در این بخش جشنواره فیلم کن حضور خواهد داشت. فیلم «جاده» هم به مناسبت صدمین سالگرد تولد فردریکو فلینی بازسازی و به نمایش درمی‌آید. دو فیلم «از نفس افتاده» ژان لوک گدار و «ماجرای میکمل آنجلو آنتونونیو هم ۶۰ ساله شده و نسخه‌های بازسازی هر دو فیلم در این بخش حضور دارند. □

هنرآلاین

گفت‌وگوی «شهروند» با دبیر فستیوال آینده‌دار درباره جشنواره‌ای که آخرین نوبت برگزاری آن پاییز امسال است

بخشی از سنت‌های ارزشمند موسیقی زیر خاک است

فوزیه پژوهش‌های ارزشمندی از موسیقی نواحی خراسان، سیستان و بلوچستان، هرمزگان، بوشهر و برخی مناطق دیگر و همچنین قدیمی‌ترین پژوهش در مورد «موسیقی سوگواری در بوشهر» به همراه نمونه‌هایی از موسیقی محلی خراسان و اجراهای از «حسین یگانه»، «الیاقلی یگانه»، «مختار زنبیل باف»، «حمرا گل فرورز» و «نظرمحمد سلیمانی» را به انجام رسانده است. علی‌مغازه‌ای هم می‌گوید به مدد تلاش‌های افرادی چون فوزیه مجد یا فرخ غفاری و اسناد جمع‌آوری شده آنان می‌تواند موسیقی نواحی حال حاضر را با موسیقی که در گذشته وجود داشت، مقایسه کرد و

فوزیه پژوهش‌های ارزشمندی از نواحی موسیقی اقوام ایرانی به دلیل وجود نگاه شهری به این نوع موسیقی، نگاه کالایی بازارش گذارانه در گذر زمان، نابود، کم‌رنگ یا دستخوش تغییر شده است. علی‌مغازه‌ای دبیر فستیوال آینده‌دار معتقد است در کنار همه اینها بسیاری از گونه‌ها، شیوه و لحن‌های موسیقی نواحی ایران به دلیل ترس از ساختار فرهنگی از بین رفته و بخشی از سنت‌های ارزشمند ما زیر خاک دفن شده است. او می‌گوید در تمام مناطق ایران زمانی بوده‌اند که می‌توانستند جایگاهی هنری پیدا کنند اما فرصت از آنها دریغ شده است. «این تلخ‌ترین چیزی است که در طول این سال هادیده‌ام.» البته اکنون تیم برگزارکننده فستیوال پژوهشی آینده‌دار در تکران پروژه برای برگزاری نوبت آخر فستیوال در پاییز است؛ جشنواره‌ای که به‌طور قطع مثل هر سال در تالار رودکی برگزار می‌شود اما فیزیکی یا مجازی بودن آن احتمالاً باید به زمان سپرد و اینکه وضع شیوع کرونا و مقابله با آن در پاییز چگونه خواهد شد؟

از ۱۰ سال پیش که فستیوال آینده‌دار کار در میان انبوه جشنواره‌های دولتی آغاز کرد، راه پژوهش و مستندسازی در پیش گرفت. تاکنون ساعت‌ها تصویر و صدا و بیش از ۱۱ فیلم مستند از گونه‌های مختلف موسیقی مناطق مختلف ایران، گردآوری و تهیه شده است که احتمالاً بخشی از آن در هفتمین دوره فستیوال رونمایی خواهد شد و انتشار بخشی دیگر هم پس از پایان یافتن فاز اجرایی آن کلید خواهد خورد. علی‌مغازه‌ای به «شهروند» می‌گوید، جشنواره احتمالاً مجازی است و فعلاً در مرحله برنامه‌ریزی و انتخاب گروه‌ها و گونه‌ها هستند. «تا پایان تابستان دعوت‌ها برای پاییز انجام می‌شود اما نوع برگزاری آن تا روز برگزاری، به شرایط همان روز در مواجهه با ویروس کرونا بستگی دارد. با توجه به میزان شیوع این ویروس تعداد روزهای فستیوال افزایش خواهد یافت و با حفظ همه استانداردهای بهداشتی و پروتکل‌ها انجام خواهد پذیرفت اما درباره اینکه مجازی برگزار می‌شود یا فیزیکی باید تا همان روز صبر کنیم.»

تیم برگزارکننده این فستیوال از همان ابتدا قصد نداشت آینده‌دار مثل بقیه رویدادهای هنری ادامه‌دار باشد، بنابراین بازه‌های ده‌ساله برای آن در نظر گرفته شد و جز دوره نخست، بقیه دوره‌ها با فاصله یک یا یک سال و نیم برگزار شد. «اینکه چیزی محدود نباشد اشتباه است و اصلاً هیچ پدیده‌ای نمی‌تواند محدود نباشد. اینکه فکر کنیم فانی نیستیم و کاری را تا ابد ادامه دهیم تفکر درستی نیست. جشنواره‌های دولتی سال‌هاست با یک روش و فرمول کار می‌کنند و به همین دلیل خط سیر آنها رو به زوال است. ما برای پرهیز از چنین پیامدی از همان آغاز کار با انجمن رسول اف به این نتیجه رسیدیم که فستیوال ده‌ساله باشد. ابتدا برگزاری آن به صورت دو سال یک‌بار بود اما با توجه به از دست رفتن برخی از هنرمندان، تصمیم گرفتیم فاصله زمانی را کمتر کنیم تا برای ضبط و ثبت آنها دیر نشود.»

تا به حال ۶ دوره فستیوال آینده‌دار برای ۶ منطقه جغرافیایی از جمله شرق خراسان و سیستان و بلوچستان، جنوب ایران و مناطق حاشیه خلیج فارس، اقوام ایلی و عشایر کوچ‌نشین، عاشق‌ها و موسیقیدانان موغامی، شمال ایران (دامنه شمالی البرز) شامل استان‌های گیلان، مازندران و گلستان و مناطق ترک‌من صحرا، شمال خراسان و جنوب البرز برگزار شده است و در دوره هفتم که دوره پایانی است میزبان هنرمندانی از مناطق مرکزی و غرب کشور خواهد بود. «جشنواره‌های دولتی هر سال از تمام ایران افرادی را دعوت می‌کنند و همه اقوام از لر و ترک تا کرد و ترکمن در هتل‌کنار هم قرار می‌گیرند و از یکدیگر تأثیر می‌گیرند. این تأثیر گرفتن، آفت است و همیشه با آن مخالف بودم. از طرفی، جشنواره‌های دیگر معمولاً نمایش است اما هدف ما نمایش نبود و بیشتر دنبال دستیابی به آرشیمی تخصصی برای موسیقی اقوام بودیم. پرداخت منطقه‌ای درصد خیلی جا ماندن گونه‌ها را کم می‌کرد بنابراین این راه را در پیش گرفتیم.»

ماحصل ۶ دوره فستیوال، شرکت بیش از ۱۰۰ گونه موسیقی نواحی، ضبط و ثبت نمونه‌هایی از ریزتواری آنها با کیفیت بالاست که در آینده راه را برای پژوهش‌های بیشتر در این وادی باز نگاه می‌دارد. «یک وجه پروژه ما فیلم مستند بود که خود آن را برعهده داشتیم. تا همین حالا تعداد فیلم‌های مستند به ۱۱ مورد رسیده است که احتمالاً در فستیوال هفتم از آنها رونمایی خواهد شد؛ چهار مورد آن در مورد موسیقی شرق خراسان و هفت مورد دیگر در مورد موسیقی سیستان و بلوچستان است و امیدوارم بعد از پایان دوره هفتم مستندهای مناطق دیگر هم ساخته شود.»

اصلائی که در حال رنگ‌باختن است

فوزیه مجد، اتنوموزیکولوگ و پژوهشگر موسیقی ایرانی ۷۷ سال پیش، صدای ناقوس مرگ موسیقی ایرانی را شنید و گفته بود که نکند در آینده بگوید این دوره سیاه موسیقی بود و چون ایمان و عشق‌شان را از دست داده بودند همه چیز از بین بردند.

□